1841. N°. 256.

ARNHEMSCHE COURANT

De prijs dezer Courant, die geregeld vijfmaal 's weeks wordt uitgegeven, en wel op Zondag, Dingsdag, Woensdag, Donderdag en Zaturdag, is ƒ 1.5 in de drie maanden.

DONDERDAG 30 DECEMBER.

De prijs der Advertentiën is, van één tot vier regels ƒ 1.00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt voor elke plaatsing.

Buitenlandsche Berigten.

PERZIE.

Tabris, 29 sept. Men meldt, dat de Turkomannen nog altijd groote verwoestingen aanrigten en mannen en vrouwen in slavernij wegvoeren. Weldra zouden er troepen tegen hen uitgezonden worden.

ITALIE.

Rome, 9 dec. De kardinaal-secretaris *Lambruschini* is sedert het invallen van het gure jaargetijde, weder sukkelend, en, daar de kwalen, die eenige jaren geduurd hebben, vroeger een zeer bedenkelijk aanzien hadden, zoo beginnen zijne vrienden voor zijne gezondheid te vreezen; ook moet zijne ziekte den geneesheeren ernstig voorkomen, daar zij gemeend hebben eene zachte behandeling weder te moeten aanwenden, en de her opening der fontanellen raadzaam geacht hebben. Niet alleen heeft hij de vorige week niemand bij zich gezien, maar ook, gedurende de loopende, heeft hij geen' toegang verleend.

Napels, 11 dec. Volgens de nieuwste berigten uit Palermo zal zijne Majesteit, de koning, heden Sicilië verlaten en naar hier terugkeeren.

ZWITSERLAND.

Genève, 17 dec. De grondstoffen, (*Elemente*) die den wetgevenden raad uitmaken, beloven aan het volk van Genève eene constitutie, evenredig aan zijne behoeften en overeenkomstig den trap zijner beschaving. Alle belangen worden in deszelve voorgestaan. De vergadering zal bestaan uit krachtige, verlichte en kundige mannen, die, door de nieuwe wetgeving, met vermijding van alle uitersten van beide kanten, hun vaderland al den zegen van vooruitgang en ware vrijheid zullen weten te verschaffen. De verbittering, die ten deele van beide zijden nog bestaat, zal weldra verdwijnen, en de zaak des algemeenen welzijns alle gemoederen bezig houden. — Deze is, met uitzondering van eenige hartstogtelijke woordvoerders, reeds de algemeene stemming. Genève geeft het heerlijk voorbeeld van eene geheel vreedzame hervorming der staatshuishouding; een voorbeeld, waarmede burgers en regering gelijke eer behalen, door hunne wederzijdsche waardige houding.

DUITSCHLAND.

Hannover, 20 dec. De kamers hebben het adres voltooid en hetzelve is heden aan Zijne Majesteit den koning overhandigd. De tweede kamer zal, gelijk zulks ook in het adres gezegd wordt, inzonderheid hare aandacht laten gaan over de ontwerpen, betrekkelijk den spoorweg; tot een naauwkeurig onderzoek dezer ontwerpen heeft de tweede kamer eene commissie benoemd, bestaande uit den kanselarij-raad *Hoppenstedt*, den hoffabrikant *Hausmann*, den koopman *Schulze*, en den opperheids-directeur *Sandoss*. Overigens zijn de vergaderingen der tweede kamer 3 dagen verdaagd, één dag, namelijk, vóór het feest en twee dagen na hetzelve, zoodat de zittingen eerst den 28sten dezer zullen hervat worden.

PRUISSEN.

Berlijn, 20 dec. Eergisteren heeft de Russische gezant aan dit hof, baron *von Meyendorff*, het nieuwe hôtel, hetwelk de keizer hier liet bouwen, en welks benedenverdieping door den gezant bewoond wordt, met een feest ingewijd, op hetwelk de minister en het corps diplomatiek genoodigd waren, en waar een buitengewone luister geheerscht heeft.

Berlijn, 23 dec. Het koninklijke hof leeft zeer stil op Charlottenburg. De koning komt dikwijls in de stad. Hare Majesteit de koningin echter geniet, in het stil verblijf, de rust, welke, na het in Munchen ondervondene en na het aanzienlijk verlies, zoo weldadig en voor haar niet zeer sterk gestel zoo hoognoodig is.

Greifswald, 20 dec. Onze universiteit heeft eenen harer oudste en werkzaamste hoogleeraren verloren, den professor in de regten *D. Gesterding*, die den 16den dezer plotseling aan eene beroerte overleed.

Bamberg, 20 dec. De viering van het priesterfeest van Z. Exc. den aartsbisschop, heeft gisteren, volgens het daarover uitgekomen programma, op eene heugelijke, roerende wijze plaats gehad. De president der regering gaf Z. Exc., op eene bijzondere hoogere lastgeving, eenen eigenhandigen brief van Z. M. den koning over, waarin de vorst den aartsbisschop met het buitengewone feest gelukwenscht en God smeekt, om nog lange jaren zulk een waardig voorstander der kerk en getrouwen onderdaan in het leven te sparen.

ENGELAND.

Londen, 25 dec. Een onzer dagbladen behelst heden het volgende: »Wij vernemen van goeder hand, dat er nu een ernstig geschil tusschen het Britsch bewind en de Vereenigde Staten bestaat, eensdeels ter zake van de weigering des Amerikaanschen presidents, om verschooning te vragen voor het gevangen houden van een Britsch onderdaan, (den heer *M'Leod*), ten gevolge eener ongegronde beschuldiging; anderdeels ter zake van eene klagte, dat vaartuigen, die tot het drijven van slavenhandel gebruikt werden, kennelijk in Amerikaansche havens uitgerust zijn. Lord *Aberdeen* heeft, naar wij vernemen, bij herhaling en op een ernstigen toon, nota's, wegens beide deze aangelegenheden, geschreven, zonder tot dus ver voldoende antwoorden te bekomen; en, uit aanmerking van de nieuwe verpligtingen, welke door het onlangs gesloten traktaat tot wering van den slavenhandel dit rijk opgelegd zijn, is het te vreezen, dat onaangenaamheden tusschen de beide gouvernementen zullen plaats grijpen."

De berigten uit Nieuw-York, loopende tot den 2den dezer, maken van dit een en ander nog geene melding.

— Naar men verneemt, zouden bij de reeds sedert lang hangende onderhandelingen tusschen dit rijk en Hannover, betreffende de vermindering van de Stader-tol, onlangs op nieuw moeijelijkheden zijn gerezen, nademaal het Hannoversche bewind wel aan de oever staten van de Elbe, maar niet aan Overzeesche mogendheden eene vermindering zou willen toestaan.

— Eene nieuwe brievenmaal uit New-York, medegebragt door de tusschen Boston, Halifax en Liverpool varende stoomboot, *Caledonia*, reikt tot aan den 30sten november. De dagbladen behelzen weinig politisch nieuws. Er is den 29sten november, aan den lord *Morpeth*, een schitterend gastmaal gegeven, bij hetwelk onderscheidene dronken gewijd zijn aan de voortduring der vriendschap en des vredes tusschen Engeland en de Vereenigde Staten. De moord van den algemeen geachten hoogleeraar *Davis* bragt eene groote opschudding aan de universiteit te weeg. Een student, *Sammes* genaamd, was, als verdacht aan den moord, gevangen genomen, maar, voor eene borgtogt van 25,000 dollars, voorloopig weder in vrijheid gesteld.

FRANKRIJK.

Parijs, 25 dec. De veroordeeling van *Dupoty* als medepligtige van *Quenisset* is eene geregtelijke wandaad, welke niemands goedkeuring behaalt, en waarvan de stoutste aanhangers van het ministerie de verdediging niet durven op zich te nemen. De *Presse* keurt dezelve af en het *Journal des Débats* achtte het aanraadelijk voorzigtig, het stilzwijgen te bewaren. Maar men moet erkennen, dat het publiek er minder van spreekt dan beweerd wordt door de onafhankelijke dagbladen der liberale en der legitimistische oppositie. Men vraagt, meer uit nieuwsgierigheid dan uit belangstelling, naar hetgeen bij de geheime vergaderingen van de Kamer der Pairs heeft plaats gehad. Men weet dienaangaande thans het volgende. De beraadslaging over *Dupoty* heeft twee geheele dagen geduurd; onderscheidene Pairs, en onder hen de graaf *Molé*, hebben de beschuldiging van complicitieit bestreden; anderen, en inzonderheid de heer *Merilhou*, hebben dezelve verdedigd met eene heftigheid, welke meer naar de taal der gramschap dan na die eener bedaarde en diepe overtuiging geleek. Bij den aanvang der beraadslaging scheen *Dupoty* de meerderheid voor zich te hebben, maar de stemming is later veranderd en zelfs de heer *Molé*, na voor hem gesproken te hebben, heeft geëindigd met tegen hem te stemmen. Deze verandering wordt toegeschreven aan de door *Dufour* gedane verklaring, dat hij en zijne medepligtigen tot den aanslag besloten hadden, na het lezen van het artikel in het *Journal du Peuple* van 12 september waarin de nationale gardes uitgenoodigd werden, om den volgenden dag, den 13den, het door den hertog *van Aumale* aangevoerde regement te gemoet te trekken. De veroordeeling heeft plaats gehad met 128 tegen 22 stemmen. (*Prés.*)

Parijs, 26 dec. De raad der ministers is gisteren vergaderd geweest, om zich bezig te houden met de strafverzachting voor *Quenisset*, *Colombier* en *Brazier*. Men verzekert, dat verscheidene leden van het kabinet zich voor de executie der veroordeelden hebben verklaard, ten einde een verschrikkelijk voorbeeld aan de oogen der arbeidende volksklassen te vertoonen, en hen voor altijd afkeerig te maken van het deel nemen aan staatkundige zamenzweringen en geheime genootschappen. Doch het schijnt, dat de tegenovergestelde denkwijze, dank hebbe de persoonlijke invloed des konings, gelukkiglijk de bovenhand heeft behaald.

Men wil weten, dat de hertogen *van Orleans*, *Nemours* en *Aumale*, gedurende een gedeelte van den ochtend, in het vertrek des konings zijn vereenigd geweest en Z. M. hebben gesmeekt van zijn prerogatief gebruik te maken, opdat, ter zake van den aanslag van 13 september, geen bloed op het schavot stroome.

Men heeft thans de zekerheid, dat de openbaringen van *Dufour* en *Colombier*, waarvan zooveel ophef was gemaakt, zich tot zoo weinig bepalen, dat de commissie, aan welke de instructie is opgedragen, na twee dagen achtereenvolgens vergaderd te zijn geweest, om de strekking der nieuwe, door deze twee beschuldigden geleverde inlichtingen te onderzoeken, het niet de moeite waardig heeft gekeurd, om een proces aan te vangen, zelfs niet voor de gewone regtbanken.

De eenige uitkomst der bekentenissen van *Dufour* en *Colombier* is geweest, dat verscheidene soldaten van het garnizoen te St. Germain en Laye zijn gearresteerd geworden, welke militairen aldaar zijn gevangen gezet wegens het afgeven van patronen, die hun waren toevertrouwd geworden. Het gedrag wordt echter meer als eene onvoorzigtigheid, dan als het gevolg van een voorbedacht plan aangemerkt.

— In het Spaansche dal van den Bastan heeft onlangs een treurig voorval plaats gehad, hetwelk nog lang in het geheugen der bewoners van het dal gebrent zal blijven.

Twee broeders woonden te zamen, door den naauwsten vriendschapsband vereend, ofschoon elk eene zeer verschillende levenswijze volgende.

De oudste, met name *Ramon*, was een groot liefhebber van athletische krachten; deze bewoonde het gemeenschappelijk land, liet het vee in het gebergte weiden, en keerde nimmer te huis, zonder eenig wildbraad voor het gemeenschappelijke maal mede te brengen.

De jongste, *Antonio* genaamd, was klein van gestalte en van den zachtmoedigsten aard; deze paste op het huis, bezorgde al het inwendige daarvan, onderhield de zindelijkheid en maakte het gezamenlijk eten gereed. In al zijne zorgen straalde door, dat het naar den zin zijns broeders te maken, zijn voornaamste pogen was.

Niet verre van het door de broeders bewoonde huis, stond een ander huisje, bewoond door een gezin, hetwelk uit Sevilla herkomstig, zich in het dal was komen vestigen. Dit gezin bestond uit den vader, de moeder en drie dochters. De oudste, *Marianna* genaamd, was stellig het mooiste meisje van het gansche dal van den Bastan.

Antonio zag haar dikwerf en werd op haar verliefd. Op zekeren avond, dat zijn broeder, hem zijne blooheid verwijtende, hem aanmoedigde haar van hare ouders te vragen, gaf hij ten antwoord, reeds honderdmaal op het punt hiervan geweest te zijn, maar het nimmer te hebben durven doen. — Welnu, mijn goede *Antonio!* hernam *Ramon*, dan zal ik het voor u doen.

Den volgenden dag, in plaats van naar het gebergte te gaan, begaf hij zich werkelijk naar de woning der ouders van *Marianna*. Met Baskische rondheid verklaarde hij hun de liefde van zijnen broeder voor hunne oudste dochter en vroeg hij hare hand voor hem.

De ouders wezen het aanzoek niet af, maar gaven ten antwoord, niets te kunnen beloven, zonder alvorens hunne dochter geraadpleegd te hebben. *Ramon* keerde terug, zich vleijende het geluk zijns broeders te zullen bewerken; maar de eene dag verliep na den anderen en de ouders van *Marianna* gaven geen antwoord; *Antonio* en zij bleven zich zien, maar het kwam tot geene beslissing. *Antonio* begon te kwijnen en weldra werd hij bedlegerig.

Over den toestand zijns broeders treurende, zette *Ramon* de Spaansche fierheid ter zijde, hij ging andermaal naar de ouders van het meisje en vroeg een stellig antwoord: maar droevig klonk hem het antwoord des vaders, dat namelijk, *Marianna* niet begeerde te trouwen; hare weêrzin wenschende te overwinnen ging hij haar-zelve ondervragen.

Hij vroeg haar of haar hart dan zoo onbewegelijk was als een rots der Pyreneën, dat al het lijden van zijnen jeugdigen broeder, het niet vermogt te vermurwen. Ik heb, was haar antwoord, al het mogelijke gedaan, om *Antonio* te beminnen, maar het is boven mijne magt geweest, de zege te behalen over eene andere liefde, eene liefde, die mij ten grave zal slepen, want hij, dien ik bemin, voedt geene wederliefde voor mij. — Maar, wie is het dan, dien gij bemint; wie is meer waardig u te bezitten, dan mijn broeder *Antonio!* — Gij! *Ramon*, Gij! — en op dat gezegde verbergt zij zich het aangezigt in hare handen. — Rampzalige! roept *Ramon*, als door den donder getroffen, uit, zoo moet gij het besterven, en ik niet minder. — Bleek en verwaand keert hij terug naar zijne woning, waar hij, bij het binnentreden der kamer, in welke zijn broeder te bed lag, uitroept: — *Antonio!* ik ben het, dien zij bemint; — en als een blok slaat hij op den grond ter neder. Hij was dood. Op het gegil van *Antonio* snelt men toe en biedt hem alle mogelijke hulp, maar de koorts verhief zich en, nog dien eigen nacht, gaf hij den geest, met den naam zijns broeders op de lippen.

Het is dus, eindigt de berigtgever zijn verhaal, nu drie dagen geleden dat *Ramon* en *Antonio* gestorven zijn; en morgen begraaft men een derde slagtoffer der liefde, de ongelukkige *Marianna*, die haren *Ramon* niet heeft kunnen overleven.

SPANJE

Madrid, 16 *dec.* Volgens Madridsche dagbladen van 15 december waren de heeren *Mendizabal* en *Weisweiler*, agent van het huis *Rothschild*, aldaar aangekomen. In eene voorbereidende vergadering van conservatieven gehouden, zijn de afgevaardigden der oppositie voorloopig daarin overeengekomen, dat men uit de gebeurtenissen te Barcelona geen aanleiding nemen zoude tot een aanval op de regering.

BELGIE.

Brussel, 26 *dec.* Vrijdag ll. heeft de raadkamer van de regtbank, van eersten aanleg, over het regtsgeding, ter zake van het komplot, geraadpleegd. Van het verhandelde is niets uitgelekt. Dezer dagen zijn nog verscheidene militairen, welke, op de eene of andere wijze, in de zaak betrokken zijn, gehoord. Men wil, dat men personen op het spoor is gekomen, welke militairen, zoo wel onder-officieren als soldaten, hebben pogen te verleiden, om deel aan den aanslag te nemen.

— Men verzekert aan den eenen kant, dat er tusschen de bewindslieden en de partij van den heer *Lebeau* eenige meerdere toenadering wordt bespeurd, en men beweert, van den anderen kant, dat de heer *van Bommel*, bisschop van Luik, de waardigheid van aartsbisschop zal erlangen, en welligt ook tot Kardinaal zal worden verheven.

Brussel, 27 *dec.* Tusschen Frankrijk en België is eene nieuwe overeenkomst tot stand gebragt, ten aanzien van den brieven-post, waardoor de dienst hier te lande aanmerkelijk zal kunnen worden bevorderd.

Binnenlandsche berigten.

Amsterdam, 25 *dec.* Naar men verneemt, heeft onze koningin aan de hier opgerigte vereeniging, onder den naam van *»Hulpbetoon aan eerlijke en vlijtige armoede"*, eene jaarlijksche bijdrage van ƒ300 verleend; en heeft Z. M. koning *Willem Frederik*, graaf *van Nassau*, aan die vereeniging eene gift van ƒ200 verstrekt.

Amsterdam, 28 *dec.* Door den heer staatsraad, gouverneur der provincie, is heden middag, ten een ure, op het paleis van justitie alhier, hetwelk door eene eerewacht bezet was, doch voorts met gesloten deuren, beëedigd en geïnstalleerd geworden het nieuw ingestelde provinciaal geregtshof van Noord-Holland. De plegtigheid is besloten geworden door eene doeltreffende aanspraak des heeren gouverneurs, welke door den heer voorzitter van het hof kortelijk beantwoord is. De eerste openbare zitting van gemeld hof zal, zoo men verneemt, gehouden worden op dingsdag den 4den januari aanstaande.

's Gravenhage, 27 *dec.* Men verneemt, dat het Z. M. den koning heeft behaagd, in de schaal-collecte die op gisteren, ten behoeve der armen-inrigting, gehouden is, eene som van ƒ500 bij te dragen.

— Nog verneemt men, dat Z. M., kennis bekomen hebbende, dat een groot aantal ambachts- en andere werklieden reeds buiten verdiensten was, aanstonds bevolen heeft, dat zij, die met talrijke gezinnen belast zijn, voor zijne eigene rekening, bij de nieuw gebouwd wordende kavallerie-kazernen, in het werk moesten worden gesteld; terwijl, na nieuw jaar, buitendien nog aan eenige honderden gelegenheid zal worden gegeven, om, in de duinen, achter Zr. Ms. buitenverblijf *Zorgvliet*, alwaar men zegt, dat een exercitie-veld zal worden aangelegd, te kunnen arbeiden.

Nopens het feest, dat, ten gevolge der milde gift des konings aan de turfdragers dezer stad, door deze zal worden gevierd, verneemt men thans, dat er op aanstaanden vrijdag (oudejaarsdag) des avonds na de godsdienstoefening, door de gezamenlijke zak- en turfdragers eene luisterijke maskerade met muzijk en fakkellicht, in plegtigen optogt door de geheele stad, zal plaats hebben, en, na het eindigen daarvan, een vrolijke maaltijd in de zaal van den kastelein *Goud*, in de Bageynestraat, alhier zal worden gehouden. De overblijvende gelden zullen onder de gezamenlijke manschappen, tot onderstand der huisgezinnen, verdeeld worden.

— Z. Exc. de minister van finantiën heeft ter kennis van de belanghebbenden gebragt, dat, voor zoo verre het invallende winter-saisoen zulks zal toelaten, ook gedurende de maanden januari en februari aanstaande, de sleepreizen tuschen Rotterdam en Lobith, door de aldaar dienstdoende stoomslepers zullen worden ondernomen, en wel tweemaal in de week. (In de maanden januari en februari aanstaande, des woensdags en zondags van elke week.)

— Men verneemt dat de betrekking van referendaris bij het departement van buitenlandsche zaken niet verder zal vervuld worden, en dat een aantal ambtenaren, bij dat departement, verhooging van tractement bekomen hebben.

— Bij besluit van Z. M. is tot gouverneur van Luxemburg benoemd de heer *de la Fontaine*.

Leeuwarden, 27 *dec.* Het heeft Z. M koning *Willem Frederik* behaagd, bij besluit van den 21sten november ll. nog *vier* aandeelen in de Vriesche Meer- en Kanaal-stoomboot-maatschappij, gevestigd te Joure, te nemen.

Vroeger had Zijne Majesteit reeds voor *acht* aandeelen in die maatschappij ingeschreven.

Groningen, 27 *dec.* Op den 5den januari 1842, des voormiddags ten 11 ure, zal er, ter teregtzitting van den Hoogen Raad, verslag worden uitgebragt in zake van *den Tolk der Vrijheid*. Die dag is dus gewigtig voor den Nederlandschen burger en voor de drukpers. Dubbel gewigtig is hij daarenboven voor den veroordeelde. (*T. d. V.*)

Nijmegen, 27 *dec.* Bij de kantonnale regtbank, te dezer stede, werden, voor eenige dagen; niet minder dan 52 ingezetenen van het dorp Neêrbosch, op denzelfden regtsdag, veroordeeld tot boete of gevangenisstraf, ter zake van overtreding van het zoo veel geruchts gemaakt hebbende Geldersche polder-reglement. ... de uitspraak van den Hoogen Raad, waarbij ... tegen een soortgelijk vonnis verworpen is, verneemt men dat door eenige der veroordeelden ditmaal wederom appel is aangeteekend en het plan schijnt te bestaan, om, tot zelfs voor dat hooge regterlijke ligchaam, een nieuwen strijd tegen het bedoelde provinciale reglement met alle kracht door te zetten. Met verlangen zie... het gevolg hiervan te gemoet.

Mengelwerk.

Coevorden en omstreken.

(*Ingezonden.*)

Wij lazen dezer dagen in sommige bladen een beroep op de liefdadigheid des Nederlandschen volks ten behoeve van de ingezetenen van Coevorden en deszelfs omstreken, welke door herhaalde overstroomingen, gedurende den afgeloopen zomer, van het hunne beroofd, en aan de nijpendste ellende ten prooi verstrekken. Reeds vóór eenigen tijd riep het departement Coevorden der maatschappij *Tot Nut van 't Algemeen* de hulp der overige departementen tot hetzelfde einde in. Wanneer de onweders te samen pakken, het bliksemvuur onze gebouwen verteert of hagelslag den te velde staanden oogst vernielt, of wel de Noordzee, door de west- en noordweste-winden voortgestuwd, onze dijken doet bezwijken, en aller welvaart in ramp en ellende verkeert, past het ons te zwijgen en in den wil des Allerhoogsten te berusten; maar, wanneer wij zoodanige ramp en ellende, òf aan eigen schuld òf aan die van anderen te danken hebben, dan wordt het ons dubbel benaauwd om het harte; — in het eerste geval gedrukt door het bewustzijn van die schuld en van zijn lot te verdienen, en in het andere geval met bitterheid vervuld jegens dengene, wien wij ons treurig lot te danken hebben.

Wanneer men nu in aanmerking neemt, dat Coevorden en deszelfs omstreken gewis 25 voet boven het Amsterdamsche peil zijn gelegen; dat men dus slechts het water eene betere afleiding heeft te bezorgen, om dat van ontlast te zijn; dat dit voegzaam zonder bovenmatige kosten kan geschieden, òf door verbetering aan de Coevordensche Vecht, òf wel door eene lage, onbebouwde landstreek, ter lengte van ongeveer twee uren, naar de groote Vecht boven of beneden den Hardenberg; dat gedachte kwaal niet van heden of gisteren dagteekent, maar eene van oudsher bij de regering bekende is, — dan treden de ongelukkigen, die bij de meer of min gewone regens zoo zeer de slagtoffers van dezen toestand zijn, thans met alle grond als zoo vele beschuldigers tegen de regering op, die, door niets te doen, en den tijd met delibereren te verslijten, ook ten deze tegen hare hooge roeping niet voldoende te bestaan. De ingezetenen van Coevorden mogen in het algemeen hunne weinige welvaart aan deze gebrekkige afwatering en aan het gemis van behoorlijke kanalen en wegen te danken hebben, — thans hebben zij hunne diepe ellende, als eerstgenoemde oorzaak te danken.

Onze vroegere staatsinrigting, bij de zelfstandigheid der verschillende gewesten, moge der regeringen dier tijden tot verschooning verstrekken, — deze verschooning kan thans niet meer gelden. Aan eenige schuld bij de besturen der betrokkene plaatsen zelve valt niet te denken, als te zeer regtstreeks in de zaak betrokken om hunne bezwaren aan het hooger gezag mede te deelen, terwijl zelve die bezwaren te herstellen, buiten derzelver vermogen mag worden geacht. Vóór alles vragen die de ongelukkigen te regt rekenschap aan het gewestelijk bestuur van Drenthe wegens de ten hunnen behoeve aangevoerde bemoeijingen, en voorts aan de hooge regering, zoo wegens de personen, die zij met de algemeene belangen in die provincie belastte, als wegens hare eigene diligentie. En bestond er soms onbehoorlijke tegenstand van den kant der provincie Overijssel, wat van den meerderen toevoer van water zich eenige bezwaren voorspiegelt, — het is aan den koning bij art. 69 der grondwet opgedragen om zoodanige geschillen te beslissen. Trouwens dit regt sluit tevens zijne verpligtingen in.

Dat de gedachte omstandigheden aan de hooge regering niet onbekend zijn, is ons gebleken uit de door den tegenwoordigen minister van binnenlandsche zaken in de beraadslagingen over de begrootingen voor de jaren 1842 en 1843 gehoudene redevoering, waarbij Z. E. zich beklaagt over het gemis van de noodige middelen, behalve door andere noodige werken, zoo ook ter verbetering van den toestand van de omstreken van Coevorden, waaruit men dan tevens schijnt te mogen besluiten, dat voor deze ongelukkigen gedurende die beide jaren nog niets zal worden gedaan. Maar heeft men vroeger de noodige millioenen niet weten te vinden voor het Noord-Hollandsche kanaal, voor het kanaal ...

Apeldoorn, voor het [illegible] kanaal en voor de droogmaking van de Zuidplas heeft men later de honderden millioenen niet weten te vinden ter bestrijding van de kosten onzer volharding tegen België? Is men in den laatsten tijd teruggedeinsd voor [illegible] aanwenden, dat zeer ligt de droogmaking van het Haarlemmer-meer zal komen te kosten? En men wist de weinige duizenden niet te vinden, om eene geheele landstreek van haren druk op te beuren, en voor hare tegenwoordige diepe ellende te bewaren? Hoe rijke vruchten zoude dit penning te niet hebben voortgebragt! Men bedenke toch, dat de welvaart van het geheel uit de welvaart van deszelfs deelen bestaat; men bedenke ook in de groote handelstad, dat de welvaart zelfs van het kleinst gedeelte op de welvaart van het geheel terugslaat; dat vermeerdering van productie *hier* tevens consumtie van het *elders* geproduceerde medebrengt; dat die handel het meest solide en het meest vruchtdragende is, welke op eigene productie steunt, terwijl, voor zoo verre dezelve op buitenlandsche productie en consumtie is gegrond, die aan alle wisselvalligheden is blootgesteld.

Ook onze tegenwoordige minister van binnenlandsche zaken, SCHIMMELPENNINCK, verschoone zich niet met den nood van 's lands financiën. Niet het bedrag der opgelegde lasten, maar de doelmatigheid, waarmede de opgebragte sommen worden besteed, beslissen omtrent den druk der belastingen. En hoe kan men zich verschuilen achter het gemis van eenige duizenden, ten behoeve eener diep ongelukkige landstreek bij eene jaarlijksche begrooting van meer dan ƒ70,000,000; hoe durft men zich daarop beroepen, wanneer bij diezelfde begrooting (behalve het direct uit 's rijks Overzeesche middelen verstrekte) ongeveer ƒ33,500,000 wordt afgezonderd, om den rijken kapitalist meer dan vijf ten honderd van zijne kapitalen en alzoo eene hoogere dan elders genotene rente te doen genieten, alsof er eenige regten gingen boven die van dringende behoefte en gebrek; wanneer men bij diezelfde begrooting ƒ17,600,000 afzondert ter zoogenaamde landsverdediging, alsof deze verdediging eenige waarde bezat, zoo lang niet ons materieel bestaan, ja! onze welvaart behoorlijk verzekerd is; wanneer men bij diezelfde begrooting bijna drie millioen afzondert aan pensioenen, wachtgelden, gratificatiën enz., welke veelligt voor de helft niet verdiend, en voor de andere helft slechts gedeeltelijk benoodigd zijn.

Het vermag den heer SCHIMMELPENNINCK evenmin tot verschooning verstrekken, dat deze millioenen niet in de begrooting van zijn departement zijn begrepen, en hij alzoo aan de verteering daarvan onschuldig zou zijn. De heer SCHIMMELPENNINCK is, volgens elke beschouwing, verantwoordelijk voor hetgeen tot zijn departement behoort. Hij is verantwoordelijk, dat in de behoeften daarvan behoorlijk worde voorzien en dat de aanwezige landsgelden niet, ten behoeve van min doelmatige einden, daaraan worden ontrokken. Een nieuw bewijs dat het stelsel onhoudbaar is, van door op zich zelven staande ministers, en zonder ministerie, te willen regeren. De staat is een ondeelbaar geheel, en het beheer der algemeene belangen voor geene volstrekte splitsing vatbaar. Hoe veel beginselloosheid, hoe weinig stelselmatigheid ook bij eene regering moge plaats grijpen, — het natuurlijk verband tusschen de zaken blijft desniettemin bestaan, en de verkeerdheden van het eene ministerie moeten noodwendig op het andere terugslaan. Alle ministers gaat het alzoo aan, *welke* lasten worden geheven, en *hoe* de opgebragte gelden worden besteed. De minister, die zich zijn billijk aandeel daarin laat ontfutselen, om die gelden nutteloos of min doelmatig elders te zien besteden, komt te kort aan zijne verpligting. Domineert het stelsel, van de natie zwaar, ja! bovenmatig zwaar te belasten; van de aldus opgebragte gelden te doen strekken, niet ten behoeve van de natie zelve, maar ten behoeve van de zoodanigen die met den algemeenen nood woekeren, tot instandhouding van kostbare militaire inrigtingen, ten behoeve van begunstigde en bevoorregte coteriën en familiën, ten einde deze in luiheid en weelde mogen leven, en is dit stelsel al niet dat van dezen of genen minister, — het is nogtans zijn pligt zich van alle bemoeijing met de algemeene zaak te onthouden. Zonder dat is hij medepligtig aan het door hem zelven gewraakte stelsel. Wij verwachten alzoo van het staatkundig karakter van den heer SCHIMMELPENNINCK, dat, vermag hij niet bij eene jaarlijksche begrooting van meer dan *zeventig* millioen in behoeften als de onderwerpelijke te voorzien, hij alsdan zijn ontslag den koning zal aanbieden, ten einde niet de verantwoordelijkheid te dragen der diepe ellende, welke men wetens en willens zoo velen doet lijden.

Handel en Nijverheid op Java.

(Ingezonden.)

Bij de jongste en allezins geloofwaardige berigten uit Java, wordt de staat van zaken aldaar, met betrekking tot handel en nijverheid, met de droevigste kleuren geschilderd, en wekte dezelve algemeen de grootste bezorgdheid.

De Javasche bank, die altijd, (welligt te roekeloos) hulp had verschaft aan handel en nijverheid, en nog in den beginne van dit jaar, door het capitaliseren, of liever, door het converseren van acceptatiën in boekschulden, getracht had om verdere ongelukken voor te komen, was nu geheel andere beginselen toegedaan, en van het eene uiterste in het andere vervallende, had dezelve den financiëlen crisis eerder verergerd dan verbeterd.

Het heerschend geldgebrek deed de schoonste ondernemingen van nijverheid jammerlijk kwijnen, terwijl de factorij der Nederlandsche handelmaatschappij, die weleer aan dezelve krachtdadige ondersteuning en ruime middelen verschafte, uit eigen gebrek aan kapitaal, genoodzaakt werd hare hulp te weigeren. Zij zelve had, niet dan met de grootste inspanning, naauwelijks de helft der bij contract bepaalde voorschotten van het gouvernement in 's lands kas kunnen storten.

In dezen treurigen staat van zaken, zag men, met leede oogen, aanhoudend bevoorregte personen, met contracten, in Europa verkregen, op Java aankomen, welke alleen strekten, om de Indische administratie te bezwaren en nieuwe moeijelijkheden te doen ontstaan.

De bestaande monopolie, welke, uit den aard derzelve, den natuurlijken gang van zaken stremt en het Indische gouvernement tot allerlei opofferingen dringt, die den nood steeds hooger doen klimmen en eindelijk tot uitputting zullen leiden, wordt, in verband tot de in Europa met de handelmaatschappij geslotene contracten, volgens welke alle producten, met uitzondering van tin (onder zekere bepalingen nogtans) in Europa moeten worden verkocht, als de hoofdoorzaak beschouwd van de vermindering van welvaart voor den particulieren handel en van het blijvend geldgebrek.

Uit de, bij de Tweede Kamer gevoerde beraadslagingen, had men de overtuiging bekomen, dat men daarbij veeleer zelfzuchtige bedoelingen op het oog had, dan wel bezield werd door de begeerte, om, door wijziging dier contracten, mede te werken tot den bloei dier gewesten, waarmede toch onze materiële belangen zoo naauw verbonden zijn, en met droefheid zoud men daarin de overtuiging, dat die belangen voortdurend als strijdig met elkander aangemerkt worden. Wil men geene wrange vruchten vergeten, dan bedenke men bij tijds, dat, bij weldadige beginselen in het bestuur onzer koloniën, wij daarvan alle heil mogen verwachten en men vertrouwe veilig, dat het geene hersenschimmen noch prophetische woorden waren, door een verdienstelijk en algemeen geëerd staatsman geuit, dat namelijk *in Indiën de hulpbronnen aanwezig waren, om onzen schuldenlast te schragen en de zoo verbazend hoog opgevoerde volksbelasting te verminderen.*

Meer en meer, zag men nu, met ernstige bezorgdheid, de zoo gewigtige benoeming van eenen gouverneur-generaal te gemoet en men vleide zich, dat Z. M., in de bevestiging van den heer MERKUS, aan den algemeenen wensch gehoor zou willen geven, om den regtschapen man, die bij eene roemrijke loopbaan in Indië, nu sedert zijne optreding in de hooge waardigheid van Landvoogd, zoo vele bewijzen van bekwaamheid, zelfstandigheid en geestkracht gegeven heeft, onder wiens bestuur alle knoeijerijen verdwenen zijn en eensgezindheid in alle takken is ontstaan, het welverdiende loon te doen genieten voor de belangrijke diensten, door hem, gedurende eene reeks van 25 jaren in onderscheidene hooge betrekkingen aan den staat bewezen. Veilig vertrouwde men dat hij voor de gewigtige hem opgelegde taak, berekend is, en dat hij, die zich van de hoogst mogelijke medewerking van alle onderhoorige ambtenaren mag verzekerd houden, zelfs in de neteligste omstandigheden, voor geene bezwaren zal terugdeinzen, mits hem dat vertrouwen geschonken worde, hetwelk de staat van zaken vordert, en dat ook dezerzijds door heilzame verordeningen en doeltreffende wijzigingen, [illegible] pogingen worden ondersteund, die tot herstel behooren te worden aangewend en in nijverheid strekken kunnen, om handel en nijverheid op te beuren. Zij, die de waarde van deze Indische bezittingen beseffen, zullen gereedelijk toestemmen, dat deze weinige regelen ernstige overweging verdienen en kunnen bevroeden, dat de verbreide geruchten, nopens de benoeming van een' anderen gouverneur-generaal, den nadeeligsten indruk op de gemoederen in Indië verwekken moeten, alzoo men daarin eene blijkbare miskenning ontwaart van langdurige en gewigtige diensten, waarvan noodwendig het gevolg moet zijn, dat alle kundige ambtenaren, die zoo krachtdadig tot den bloei en de welvaart dier schoone gewesten hebben medegewerkt, nu ten eenemaal alle hoop op belooning vervlogen ziende, zich allengskens zullen verwijderen.

Wenschen wij alzoo vurig, dat het Z. M. moge behagen, de definitive benoeming van den gouverneur-generaal in ernstige overweging te nemen en dat deze tot de overtuiging moge leiden, dat daarvan afhankelijk is de bloei of teruggang in welvaart dier rijke bezittingen, welke door bekwame hand bestuurd, nog voor eene verbazende ontwikkeling, in landbouw en nijverheid, vatbaar zijn en tot onschatbaar voordeel van het moederland kunnen gedijen. Rijkelijk zullen dan de milde bronnen blijven vloeijen, welke daar ontsloten zijn en mannen, gelijk VAN DEN BOSCH en BAUD, mogen in dien klimmenden voorspoed dier gewesten, de voldoening smaken van hunnen welberaden arbeid, en van de zaden ter ontkieming in eenen vruchtbaren akker gelegd te hebben.

Redeneringen van NICOLAAS MACHIAVELLI over de tien eerste boeken van TITUS LIVIUS.

(Vervolg van n° 353.)

HOOFDSTUK XVII.

Hoe veel waarde tegenwoordig de legers aan de artillerie hebben te hechten; en of het heerschend gevoelen omtrent dezelve, juist is (1).

Bij gelegenheid dat ik de menigvuldige veldslagen, door de Romeinen geleverd, overdacht, kwamen mij verscheidene aanmerkingen, die men te dien aanzien maakt, voor den geest. Velen, namelijk, willen dat de Romeinen, ware ten hunnen tijde de artillerie in gebruik geweest, niet zoo gemakkelijk landen zouden hebben veroverd, volken cijnsbaar gemaakt, noch in eenig opzigt zulke uitbreiding bereikt. Volgens de meening van anderen, zouden sints het invoeren dezer vuurtuigen, de menschen hunne dapperheid niet meer kunnen aanwenden, gelijk te voren. Men zou thans bezwaarlijker dan voorheen handgemeen kunnen worden, en dus zich niet meer naar de vroegere krijgsregelen hebben te rigten; van lieverlede zou de oorlog geheel op de artillerie aankomen.

Daar ik nu niet ondoelmatig oordeel, na te gaan of dergelijke gevoelens gegrond zijn, alsmede in hoever de artillerie aan de legers kracht heeft bijgezet of ontnomen, en of zij aan kundige veldheeren gelegenheden biedt of onthoudt, om zich dapper te kwijten, zal ik beginnen met het eerste gevoelen, namelijk, dat de Romeinsche legers niet zoo veel overwinningen zouden hebben behaald, ware de artillerie bekend geweest. Derhalve, vermits men oorlog voert om zich te verdedigen of op te veroveren, staat het vooreerst te onderzoeken in welke van deze twee soorten van oorlog de artillerie het nuttigst of nadeeligst is. Veel zeker valt er hieromtrent over en weder te zeggen, doch, volgens mij is het ontwijfelbaar dat hij den aangevallene meer benadeelt dan den aanvaller. De reden, welke ik hiervoor heb, is, dat de eerste zich in eene bemuurde vesting of in eene veldverschansing bevindt; bevindt hij zich in eene vesting, zoo is dezelve klein, gelijk de meeste vestingen, of groot: in het eerste geval is de belegerde volstrekt verloren, want de kracht der artillerie is zoo groot, dat geen muur, hoe sterk ook, haar lang weerstaan kan; heeft dan de belegerde geene ruimte, en kan hij zich achter geene grachten en wallen verschansen, zoo moet hij zich overgeven, want om den aanval des vijands, die door de bres zou willen breken, af te slaan, baat hem geene artillerie; dit is toch een stellige regel, dat daar, waar eene groote menigte met spoed gaan kan, geene artillerie dezelve tegenhoudt; derhalve vinden de overbergsche woeden (2) geene onoverwinbare vestingen; iets anders is het met de Italiaansche aanvallen, die niet in digte

(1) In dit geheele hoofdstuk zal men in het oog te houden hebben, dat de artillerie thans op zeer verschillenden voet ingerigt is, dan ten tijde van MACHIAVELLI. Van het geweervuur, hetwelk hij ook onder zijne algemeene uitdrukking *artillerie* (*le artiglierie*) begrept, wordt weinig gewag gemaakt, omdat het toen nog schaarsch gebruikt werd. Overigens zal het wel immer waar blijven, dat laffe en ongeoefende troepen van de beste artillerie voorzien, niet bestand zijn tegen goed krijgsvolk.

(2) *Furori oltramontani.* De zoogenaamde oorlogen, welke de Italianen onderling voerden, bestonden meer in spiegelgevechten dan in wezenlijke veldslagen. Derhalve was de drift, waarmede de Fransche troepen aanvielen hun even vreemd als onweerstaanbaar. Van hier de benamingen: *Fransche woede*, *overbergsche woede*.

drommen, maar bij kleine hoopjes plaats hebben, en welke wij zeer te regt schermutselingen noemen: zij, die in zulke wanorde en zoo langzaam eene bres naderen, waar zich artillerie bevindt, begeven zich in eenen gewissen dood, en tegen hen is het geschut zeer nuttig: maar zij, die in digte gelederen, waar de eene den anderen voortduwt, op eene bres toeloopen, zullen, indien zij door geene grachten en verschansingen worden weêrhouden, overal doorbreken, zonder dat eenige artillerie hen stuiten kan; mogen er eenige sneuvelen, genoeg blijven er over om de overwinning te behalen. De waarheid hiervan bevestigen verscheidene bestormingen door de overbergers in Italië ondernomen, inzonderheid de verovering van Brescia. Toen deze stad den Franschen afgevallen was, doch de citadel nog voor hen hield, bestreken de Venetiërs, ten einde de aanvallen, die uit dezelve tegen de stad mogten worden ondernomen, te stuiten, den geheelen weg van de citadel naar de stad, met artillerie; midden op den weg, aan weêrszijden, op elke hoogte, stond geschut. De Fransche veldheer, DE FOIX, stoorde zich geenszins hieraan; hij liet zijne ruiters afstijgen, brak midden door het geschut heen, en nam de stad, zonder een aanmerkelijk verlies te hebben geleden.

Die derhalve in eene vesting belegerd wordt, zal, wanneer zijne muren omvergeworpen zijn, en hij zich ter geene verschansingen er grachten kan terugtrekken, te vergeefs op zijne artillerie hoop bouwen. Zelfs, in geval men eene groote vesting verdedigt en buitenwerken heeft, is de artillerie veel nuttiger voor den aanvaller dan voor den verdediger. Vooreerst, omdat gij, zal de artillerie den aanvallers schade toebrengen, uwe stukken opheffen moet; want blijft gij gelijk met den grond, zoo dekt de vijand zich door het opwerpen der geringste verschansing. Bovendien gij dus uw geschut op de muren of op hoogten moet planten, vervalt gij in twee zwarigheden: ten eerste, kunt gij er geen even zwaar geschut als de aanvaller bezigen, vermits men geene groote gevaarten op kleine plaatsen gebruiken kan; ten tweede, kunt gij uwe stukken niet zoo goed beveiligen als de belegeraar, die, zich op vlakken grond bevindende, gelegenheid en ruimte naar goedvinden heeft; bij gevolg is het den belegerden onmogelijk, hunne hoog geplaatste artillerie bestand te maken tegen die van den aanvaller, wanneer deze er ten minste krachten genoeg toe heeft; en nogtans moeten zij, gelijk gezegd is, hun geschut, zal het nut doen, hoog plaatsen. De verdediging der vesting komt derhalve, even als in vroegere tijden, hoofdzakelijk op menschenarmen aan; waarbij men dan nu het kleine geschut kan voegen; doch trekt men uit dit laatste eenig voordeel, het wordt overwogen door het nadeel, hetwelk de artillerie oplevert; want daar thans het vijandelijk geschut de muren omverwerpt en met derzelver brokken de grachten dempt, is de belegerde, als men handgemeen wordt, veel meer blootgesteld dan voorheen. Blijkbaar dus is de artillerie zijn nadeel.

Ten aanzien nu van een leger te velde, hetwelk zich in eene sterke stelling verschansen wil, om niet dan met gunstige kans slag te leveren, dit heeft thans het vermijden van den slag gewoonlijk niet meer in zijne magt dan de ouden hadden; somtijds zelfs heeft het ook hierin de artillerie tegen. Want indien de vijand u op de hielen is, en, gelijk ligt geschieden kan, de ligging in zijn voordeel heeft, of indien gij, alvorens uwe verschansingen te hebben voleindigd, door hen aangetast wordt, drijft hij u terstond uit uwe stelling, en ziet gij u genoopt slag te leveren. Dit ondervonden de Spanjaarden bij Ravenna, toen zij, zich tusschen den Ronco en eenen niet zeer hoogen wal verschanst hebbende, door het geschut der Franschen, die de landstreek min of meer in hun voordeel hadden, uit hun kamp verdreven en tot den slag genoodzaakt werden. Doch stel, gelijk gewoonlijk het geval zijn moet, de door u uitgekozen plaats hooger dan eenige andere in de nabijheid, stel uwe verschansingen onneembaar, zoo dat de vijand u niet durft aangrijpen, dan zal deze doen hetgeen men oudtijds deed, als men een onaantastbaar leger voorhad, te weten, uwe steden nemen of belegeren, en u de levensmiddelen afsnijden; eindelijk dan zult gij op de eene of andere wijze gedwongen worden uw kamp op te breken en slag te leveren, als wanneer, gelijk ik lager zeggen zal, de artillerie weinig afdoet.

Vermits nu de Romeinen in schier al hunne oorlogen aanvallers waren, zoo is het blijkbaar dat zij, indien ten minste het aangevoerde gegrond is, meer voordeel nog zouden hebben gehad en spoediger hunne veroveringen behaald, ware er toen reeds artillerie geweest.

Wat de tweede aanmerking betreft, te weten, dat men sedert het invoeren der artillerie niet meer als te voren, partij van zijne dapperheid kan trekken, stem ik toe, dat, waar eenige krijgslieden zich verspreid moeten vertoonen, zij aan meer gevaar bloot staan, dan voorheen, wanneer men wallen te beklimmen of dergelijke daden te verrigten had, waar het krijgsvolk niet in digte drommen, maar ieder man afzonderlijk handelen moest. Ook is het waar, dat thans de bevelhebbers meer levensgevaar loopen dan toen; vermits zij nu overal door de artillerie kunnen bereikt worden en in geene achterste gelederen nog hoede van dapperen zekerheid vinden. Doch in geen dezer twee opzigten ziet men het vermeerderde gevaar aanmerkelijke uitwerkselen hebben; want welversterkte vestingen worden niet bestormd, noch met kleine benden aangevallen, maar belegerd, gelijk in vroegere tijden. Zelfs in gevallen van bestorming is het gevaar niet veel grooter dan te voren, want ook toen ontbrak het den belegerden niet aan werptuigen, die, alhoewel minder geweldig, nogtans tot het dooden der aanvallers doelmatig genoeg waren. Wat het omkomen van veldheeren aangaat; hiervan hebben wij in de [illegible] oorlog laatste oorlogsjaren van Italië, minder voorbeelden, dan in tien jaren bij de Ouden. Sints den graaf LODEWIJK VAN MIRANDOLA toch, die te Terrara sneuvelde, toen de Venetiërs, eenige jaren geleden, dien staat aanvielen, tot op den hertog VAN VENDOME, welke te Carignano viel, heeft de artillerie er geenen gedood; want DE FOIX, bij Ravenna, kwam door ijzer om, niet door vuur. Bijaldien dus de krijgslieden weinig nut van hunne dapperheid trekken, moet zulks niet aan de artillerie, maar aan de slechte inrigting en de zwakheid der legers geweten worden, die, in hun geheel van kracht ontbloot, er in hunne deelen geene aanwenden kunnen.

Om nu over te gaan tot de derde aanmerking, dat men bijna niet meer handgemeen kan worden, en dat de oorlog weldra geheel met artillerie zal worden gevoerd; deze bewering dunkt mij volstrekt valsch, en zulks zal steeds aan iedereen blijken, die zijne legers naar het voorbeeld der ouden inrigten wil. Om namelijk een geschikt leger te bekomen, moet men het krijgsvolk, in spiegelgevechten of op het veld, gewennen den vijand aan te grijpen en met het blanke ijzer te bekampen, zich vooral meer op het voetvolk dan op de ruiterij verlatende, om redenen nader te verklaren. Tegen goed geoefend voetvolk is geene artillerie bestand; gemakkelijker immers zijn de lagen der artillerie te ontwijken, dan voorheen de olifanten, de strijdwagens en andere vreemde krijgsgevaarten, welke het Romeinsche voetvolk ontmoette, en waartegen het immer middel vond; tegen de artillerie zou dit dus ook wel middel hebben gevonden, en des te ligter, als de tijd waarin zij schaden kan, korter is, dan die waarin de olifanten en de wagens schade veroorzaken konden. Want deze brengen u gedurende den slag in wanorde, de artillerie belemmert u slechts vóór denzelven, en hiertegen nog kan het voetvolk zich beschutten, hetzij door gebruik te maken van de natuurlijke dekkingen, hetzij door zich bij het schot te bukken. Dit zelfs is, blijkens de ondervinding, onnoodig; inzonderheid tegen over het zware geschut, hetwelk men niet juist genoeg kan rigten om te beletten, dat het, te hoog gaande, u misse, of te laag, niet tot u kome. Als vervolgens de legers handgemeen geworden zijn, is het klaarder dan de dag, dat noch het groote, noch het kleine geschut u benadeelen kan; want indien des vijands artillerie voor zijne gelederen staat, neemt gij ze; indien achter, schiet zij op de eigene troepen; van ter zijde kan u ook geen geschut treffen, of gij kunt er op toeloopen, en dan is het weder hetzelfde geval. Hiertegen valt niet veel te zeggen; het is genoegzaam bewezen door het voorbeeld der Zwitsers, die te Novara, in 1513, ontbloot van artillerie en ruiterij, het Fransche leger, van artillerie voorzien, in deszelfs verschansingen aanvielen en versloegen, zonder eenigzins door het geschut gestuit te zijn. De reden hiervan is (behalve het hoven aangevoerde,) dat de artillerie, zal zij nut doen, beveiligd moet worden door muren of grachten of borstweringen; zoodra zij die beschermingen mist, wordt zij genomen of kan niet werken. Hetzelfde heeft plaats wanneer zij met menschen gedekt moet worden, hetgeen in veldslagen het geval is. Van ter zijde kan men haar niet gebruiken, dan op de wijze der ouden, die hunne schietgevaarten buiten de gelederen plaatsten en afzonderlijk lieten handelen; werden zij dan door ruiterij of anderzins aangevallen, zoo vonden zij eene werkplaats in de rangen. Die zijne rekening anders maakt, begrijpt de zaak niet wel, en bouwt op bedriegelijke gronden. Indien de Turk zijne overwinning op den Sofi (3) en den sultan (4) aan de artillerie te danken heeft, is zulks alleenlijk te wijten aan den schrik, welken het ongewone gedruisch hunner ruiterij aanjoeg. Ik besluit derhalve deze redenering met de gevolgtrekking, dat, in een dapper en naar der Ouden wijze ingerigt leger, de artillerie nuttig is, maar dat zij zonder die voorwaarden tegen moedig krijgsvolk niets vermag. *(Vervolg hiernā.)*

Waterhoogte te Arnhem.

Den 29 Dec. 3 El 8 Palm 5 Duim; gew. 5 Duim; ger. 0 D.

Prijs-Courant der Effecten.

DINGSDAG, 28 DECEMBER.	Laagste koers.	Hoogste koers.	Koers ten $4\frac{1}{2}$ u.
NEDERL., Werk. Schuld à $2\frac{1}{2}$ pCt.	$51\frac{5}{16}$	$51\frac{3}{4}$	$51\frac{5}{16}$ à [illegible]
Dito Dito . . . » 5 »	$99\frac{13}{16}$	$99\frac{7}{8}$	$99\frac{13}{16}$
Uitgestelde Schuld . . » »	$2\frac{7}{16}$		
Kansbiljetten . . . . . f	$25\frac{7}{16}$		
Amortisatie-Syndicaat. à $4\frac{1}{2}$ pCt.	$91\frac{3}{16}$	$91\frac{1}{4}$	$91\frac{3}{16}$
Dito Dito . » $3\frac{1}{2}$ »	$76\frac{1}{2}$		
Handelmaatschappij . » $4\frac{1}{2}$ »	$155\frac{1}{4}$		
Nieuwe Dito . . . » $4\frac{1}{2}$ »			
Dito Dito 1837 . » $4\frac{1}{2}$ »			
Oostindische Leening » 5 »	$97\frac{1}{8}$		
Spoorweg Haarlem . . . »			
Aand. Rijn-Spoorweg . » $4\frac{1}{2}$ »			
FRANKR. Inschrijv. G. B. » 3 »			
SPANJE. Leening *Ardoins* » 5 »	22		
Dito onbep. stukk. . » 5 »	$13\frac{7}{8}$		
Passive . . . . »			
Deferred . . . . »			
Fransche Uitgestelde »			
PORTUGAL. Oblig. te Lond. » 3 »			
RUSL. *H. & C.* 1798, 1816. » 5 »	106		
Dito 1828, 1829 . . » 5 »	$105\frac{3}{4}$		
Dito 1831, 1833 . . . » 5 »	$98\frac{7}{8}$		
Oblig. bij *Hope* . . . » 4 »	$87\frac{1}{2}$		
Oblig. te Londen . . . » 5 »			
Dito te Hamburg. . . » 5 »			
Inschrijving in Assign. » 6 »	$67\frac{7}{16}$		
Certific. van dito. . . » 6 »	$68\frac{7}{16}$		
POLEN. Aandeel. à fl 300 » f			
Dito à fl 500 » »	146		
OOSTENR. Aand. à fl. 100 » f			
Dito à fl 250 . . . . » »			
Metalliek . . . . » 5 »			
Dito . . . . » $2\frac{1}{2}$ »	$54\frac{1}{4}$		
BRAZILIË. Dito dito » 5 »	$66\frac{1}{2}$	$66\frac{1}{2}$	$66\frac{1}{2}$

Te Arnhem, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.